

राज्याचे क्रीडा धोरण, २०१२

क्रीडा सुविधा निर्मितीसाठी आर्थिक
सहाय्य

महाराष्ट्र शासन

शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग

शासन शुद्धीपत्रक क्रमांक: क्र.राक्रीधो २०१२/प्र.क.२६०/क्रीयुसे-१

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय विस्तार, मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक :३० जून, २०२५

वाचा :१) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय क्रमांक राक्रीधो-२०११/

प्र.क.५५/क्रीयुसे-१ दिनांक १४.०६.२०१२

२) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय क्रमांक राक्रीधो-२०१२/

प्र.क.२६०/क्रीयुसे-१ दिनांक ०१.०३.२०१४.

प्रस्तावना:-

राज्य क्रीडा धोरण, २०१२ अंतर्गत क्रीडा सुविधा निर्माण करण्यासाठी राज्यातील शैक्षणिक संस्था, खाजगी क्लब, क्रीडा मंडळे, प्राधिकरण, स्थानिक स्वराज्य संस्था यांना आर्थिक सहाय्य देणेबाबत संदर्भ क्र.२ येथील निर्णय घेण्यात आला आहे. सदर शासन निर्णयातील परिच्छेद २) अनुसार “क्रीडा सुविधा निर्मितीसाठी आर्थिक सहाय्य” व “क्रीडा साहित्यासाठी आर्थिक सहाय्य व मर्यादा” याबाबतचा तपशिल सदर शासन निर्णयासोबतच्या प्रपत्र “अ” व प्रपत्र “ब” मध्ये दर्शविण्यात आलेला आहे.

२. आजच्या स्पर्धात्मक युगात मुलांचा सर्वांगीण विकास होणे अत्यंत आवश्यक आहे. शाळेतील शिक्षणाबरोबरच शारीरिक शिक्षणालाही तेवढेच महत्त्व आहे. खेळ हे विद्यार्थ्यांच्या आरोग्यासाठीच नव्हे तर त्यांच्या उज्ज्वल भविष्यासाठीही उपयुक्त असतात. जर प्राथमिक शाळेपासूनच मुलांना योग्य खेळाच्या सुविधा मिळाल्या, तर त्यातून भविष्यात राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय पातळीवर चमकणारे उत्कृष्ट खेळांडू घडू शकतात. खेळामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये शारीरिक तंदुरुस्ती, मानसिक ताकद आणि सामाजिक गुण निर्माण होतात. तसेच खेळातून संयम, शिस्त, संघभावना, नेतृत्व आणि परिश्रमाचे महत्त्व शिकायला मिळते. त्यामुळे खेळ हे फक्त करमणूक नसून एक प्रकारचे शिक्षणच आहे. लहानपणीच योग्य मार्गदर्शन व सुविधा मिळाल्यास खेळात निपुणता मिळते आणि विद्यार्थी पुढे उत्कृष्ट खेळांडू बनू शकतात. नियमित खेळामुळे शरीर सशक्त राहते व रोगप्रतिकारक शक्ती वाढते. खेळामुळे तणाव कमी होतो, मन प्रसन्न राहते व एकाग्रता वाढते. त्यामुळे संदर्भ क्र.२ येथील शासन निर्णयामध्ये “शालेय विद्यार्थ्यांकरिता आवश्यक व्यायाम साहित्य” ही बाब समाविष्ट करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

शासन शुद्धीपत्रक:-

उपरोक्त संदर्भ क्र.२ येथील शासन निर्णयासोबतच्या प्रपत्र “ब” मधील अ.क्र.२२ मध्ये “शालेय विद्यार्थ्यांकरिता आवश्यक व्यायाम साहित्य” या बाबीचा समावेश करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. (सुधारित प्रपत्र-ब सोबत जोडले आहे.)

२. “क्रीडा सुविधा निर्मितीसाठी आर्थिक सहाय्य” व “क्रीडा साहित्यासाठी आर्थिक सहाय्य व मर्यादा” याबाबतच्या संदर्भ क्र.२ येथील शासन निर्णयातील अटी व शर्ती कायम राहतील.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या (www.maharashtra.gov.in) या संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०२५०६३०१९९६२२०२२१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(सुनिल पांडरे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत :-

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, मुंबई
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव
३. मा. उप मुख्यमंत्री (नगरविकास) यांचे प्रधान सचिव
४. मा. उप मुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे प्रधान सचिव
५. मा. मंत्री, क्रीडा व युवक कल्याण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
६. मा. विरोधी पक्षनेता (विधानसभा/विधानपरिषद) यांचे स्वीय सहायक, मुंबई
७. सर्व सन्मा. विधानसभा/विधानपरिषद सदस्य यांचे स्वीय सहायक,
८. मुख्य सचिव यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
९. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
१०. अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग यांचे स्वीय सहायक मंत्रालय, मुंबई
११. अपर मुख्य सचिव, क्रीडा विभाग, यांचे स्वीय सहायक मंत्रालय, मुंबई
१२. आयुक्त, क्रीडा व युवक सेवा, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१३. महालेखापाल (लेखा अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१ व २, मुंबई/नागपूर
१४. महालेखापाल (लेखा), महाराष्ट्र-१ व २, मुंबई/नागपूर
१५. सर्व उपसंचालक व सर्व जिल्हा क्रीडा अधिकारी(क्रीडा संचालनालयामार्फत)
१६. नियोजन विभाग(का-१४७१) मंत्रालय, मुंबई
१७. वित्त विभाग(व्यय-५) मंत्रालय, मुंबई
१८. निवड नस्ती (क्रीयुसे- १)

शासन शुद्धीपत्रक क्र.राक्रीधो-२०१२/प्र.क्र.२६०/क्रीयुसे-१, दि.३०/०६/२०२५

सोबतचे

प्रपत्र -ब

क्रीडा साहित्यासाठी आर्थिक सहाय्य व मर्यादा

(रु.लक्ष)

अ. क्र.	क्रीडा प्रकार	क्रीडा साहित्य	अनुदान मर्यादा	राज्य शासन अनुदान मर्यादा	संस्थेचा हिस्सा
१	अॅथलेटिक्स	थाळी,गोळा,भाला,मार्किंग कोन्स, स्टार्टींग ब्लॉक्स,रिले बॅटन्स, हर्डल्स, हायजंप व पोलव्हॉल्ट क्रॉस बार, लांब,उंच उडी व पोलव्हॉल्ट टेक ऑफ बोर्ड, हायजंप व पोलव्हॉल्ट पीट,गोळा टो बोर्ड, हर्डल्स,स्टार्टर रोस्टर्म, स्पाईक	१०.००	७.५०	२.५०
२	फुटबॉल	फुटबॉल,गोलकीपर ग्लोव्हज, कोन, फुटबॉल नेट, किकिंग बोर्ड, गोलपोस्ट, कॉर्नर फ्लॅग,रेफरी फ्लॅग	४.००	३.००	१.००
३	हॉकी	हॉकी गोलकीपर कीट, हॅन्ड ग्लोव्हज, हॉकी टर्फ बॉल, गोल पोस्ट सेट, प्रॅक्टीस नेट, स्टीक केस, स्टीक यु ब्लेड कार्बन, फायबर ग्लास, हिटींग बोर्ड, कोन,शिनगार्ड्स	४.००	३.००	१.००
४	टेनिस	टेनिस बॉल, टेनिस नेट, लॉन टेनिस पोल, (स्लीवसहीत), टेनिस रोबो मशीन, टेनिस रॅकेट, रेफरी चेअर	१.००	०.७५	०.२५
५	बॅडमिंटन	बॅडमिंटन नेट, बॅडमिंटन पोल	१.००	०.७५	०.२५
६	वेटलिफ्टिंग पॉवरलिफ्टिंग	रबर कोटेड बारबेल सेट, वेटलिफ्टिंग बेल्ट,वेटलिफ्टिंग प्लॅटफॉर्म	४.००	३.००	१.००
७	कुस्ती	कुस्ती मॅट (१२ x १२ मी.सेट) सिंथेटीक कव्हरसह, डमीज	५.००	३.७५	१.२५
८	व्हॉलीबॉल	व्हॉलीबॉल, व्हॉलीबॉल नेट,व्हॉलीबॉल पोल, अंटीना फायबर ग्लास, व्हॉलीबॉल थ्रो मशिन	०.७५	०.५६	०.१९

९	खो-खो	पोल (टीकवूड) १ जोडी, खो-खो मॅट	०.२५	०.१८	०.०६
१०	बॉक्सिंग	ग्लोव्हज टेन ऑन्स रेड ब्लू, पंचीग पॅड, पंचीग बैग, हेड गियर रेड ब्लू, पंचीग ग्लोव्हज, बॉक्सिंग रिंग	४.००	३.००	१.००
११	रस्सीखेच	१.५" रस्सी	०.२५	०.१८	०.०६
१२	हॅण्डबॉल	हॅन्डबॉल, गोलपोस्ट, नेट	१.००	०.७५	०.२५
१३	जलतरण	पाम पुलर, किक बोर्ड, पुल बॉय, लाईफ जॉकेट, बैरल फ्लोट, आर्म फ्लोट लेन, लाईफबॉय, फ्लोट लेन, डायविंग बोर्ड, डायविंग बोर्ड स्टॅन्ड	५.००	३.७५	१.२५
१४	जिम्नेस्टिक्स	बॉलसिंग बीम, अनइव्हन बार, हॉरीजान्टल बार, पॉमेल हॉर्स, पेरलल बार, रोमन रिंग, व्हॉलटींग टेबल, जिम्नेस्टिक्स बैचेस, बीट बोर्ड, फाईव्ह स्प्रिंगज, थ्रीज स्प्रिंगज, वॉल बार्स फॉर टू सेक्शन,	१५.००	११.२५	३.७५
१५	कबड्डी	सिथेटीक मॅट्स	४.००	३.००	१.००
१६	बास्केटबॉल	बास्केटबॉल, नेट, पोलसेट, बास्केटबॉल बोर्ड, प्रेशर रिंग, इ.	४.००	३.००	१.००
१७	टेबलटेनिस	टेबल, रोबो, (Multy Program)	१.००	०.७५	०.२५
१८	ज्युदो, कराटे, तायक्वांदो	मॅट्स	४.००	३.००	१.००
१९	मल्खांब व रोप मल्खांब	पोल, रोप, रोप मल्खांब स्टॅन्ड	१.००	०.७५	०.२५
२०	शुर्टींग	इलेक्ट्रॉनिक पुली, टारगेट, एअर रायफल, एअर पिस्तुल, लाईटस्टॅण्ड, रायफल स्टॅण्ड, पैलेट	१०.००	७.५०	२.५०
२१	टेनिस/क्रिकेट	क्रिकेट बोलींग मशीन, क्रिकेट मॅट, बॉल, नेट, बैट, इ.	५.००	३.७५	१.२५

२२	अ) मल्टीम /ट्रेडमिल/ सायकलिंग/ अद्यावत व्यायाम साहित्य	१ स्टेशन, ४ स्टेशन, ६ स्टेशन, १० स्टेशन, १२ स्टेशन, १६ स्टेशन मल्टिजिम. तसेच आधुनिक अद्यावत व्यायाम साहित्य.	७.००	५.२५	९.७५
	ब) शालेय विद्यार्थ्याकरिता आवश्यक व्यायाम साहित्य.	मल्टी चिन-अप झोन, डब्ल्युपीसी क्लाइंबिंग झोन, मल्टी अॅक्टीव्हिटी फिटनेस इक्विपमेन्ट, डब्ल्युपीसी फिटनेस स्टेशन, मल्टीलेव्हल हॅगिंग स्टेशन, मल्टी फिटनेस स्टेशन, मल्टी फंक्शन स्ट्रेचिंग स्टेशन, मल्टी लेव्हल हॅगिंग बार, मल्टी अॅक्टीव्हिटी क्लाइंबिंग स्टेशन, मल्टी लेव्हल प्ले स्टेशन, चिन- अप अॅन्ड स्ट्रेचिंग स्टेशन, रॉक वॉल मल्टी चिन-अप, मल्टी लेव्हल लॅडर, मल्टी स्पोर्ट्स स्टेशन, मल्टी चिन-अप बास्केटबॉल स्टेशन, मिनी कॉम्प्लेक्स कॉम्बो, मल्टी फिटनेस झोन प्ले सह, मल्टी चिन-अप झोनसह, रॉक वॉल ब्रीज झोन, जंपिंग अॅन्ड हॅगिंग झोन, मिलीटरी क्लाइंबिंग झोन, हॅगिंग ब्रीज, व्हर्टीकल नेट क्लाइंबिंग वॉल, स्वींग बार, हर्डल क्रॉलर, बैलंसिंग स्टेप्स, हॅगिंग बर्मा ब्रीज, पैरलल बार, हॉपींग पैड, बैलंसिंग बीम, रबर पेव्हर ब्लॉक.			